

## ویژگی های عمده دوران کریم خان زند

### دانشنامه رشد

#### خصوصیات شخصی کریم خان زند

فرزند فتحعلی خان قاجار بود در هنگام کشته شدن پدرش بدست نادر دروازه ساله بود و در تمام مدتی که نادر حکمرانی می کرد در صدد انتقام بود- کریم خان مردی رشید و شجاع و بی آرایش بود در پاکدلی و رافت و مهربانی نمونه بود او تا پایان عمر خود سرگرم سامان دادن به هرج ومرج های داخلی بود . تا پایان عمر دام پادشاهی بر خود نهاد طالب آرامش و امنیت علاقمند به آبادانی و ترقی کشور بود ، به رعایا و توده مردم توجه زیاد داشت . دربار او از هر گونه اسراف و حیف و میل خزاین به دور بود

#### سیاست کشورداری کریم خان زند

- 1- سیاست داخلی کریم خان بر ایجاد امنیت سیاسی و قضایی و برقرار کردن آرامش در کشور استوار بود.
- 2- در تعهدات اجتماعی و رعایت مقررات کشوری مانند پرداخت مالیات میان افراد تفاوتی نمی گذاشت .
- 3- کریم خان نیز مانند نادر به قطع نفوذ والیان و امرا و بیگلر بیگیها پرداخت .
- 4- با علما و دانشمندان با احترام رفتار می کرد .
- 5- کریم خان پس از سرکوب طاغیان و یاغیان با عطوفت و مهربانی با آنان برخورد می کرد .
- 6- در این عهد مالیاتها کاهش یافت و با فرامینی که کریم خان صادر کرد دایره خود سری و ظلم و جور مالکان نسبت به رعایا نسبت به رعایت محدود شد .
- 7- کریم سرداران و شورشیان مغلوب را در دربار خود نگه می داشت این عمل کریم خان به دو دلیل بود. الف : با این عمل دست تعدی شورشیان را از سر مردم محروم کوتاه می کرد . ب: گروگانانی که از جانب هواداران و پیروان شخص شورشگر در پایتخت می ماند

بیگلر بیگان یا امراء مناطق مرزی حساس یا فرماندهان که حافظ مرزهای مهم کشور بودند دارندگان این مقام در مناطق ثابتی نداشتند . اما ناحیه حساس خراسان - دربند ( شیروان ) و فارس مناطق بیگلربیگی نشین بودند

#### خصوصیات مذهبی کریم خان زند

- 1- کریم خان مردی متدین و مقید به آداب و مراسم مذهبی بود .
- 2- تعزیه و نوحه خوانی ماه محرم به زمان کریم خان مربوط می شود .
- 3- چون کریم خان مردی متعصب نبود پیروان تمامی ادیان را محترم می شمرد .
- 4- خان زند به تقلید از پادشاهان صفوی در ایام محرم به برگزاری مراسم عزاداری می پرداخت

#### نظام لشگری کریم خان زند

- 1- چون دوران زندیان نیز مانند افشاریه سرشار از آشوب و جنگ بود نیاز به نیروی نظامی قوی و پایدار لازم بود .

- 2- کریم خان خود در زور و استعمال ابزارهای جنگی و فرمان‌های سپاه و سرداری و تیراندازی بی نظیر بود .
- 3- وی برای حفظ آسایش و امنیت وجود سپاه منظم و دائمی را لازم می دانست .
- 4- کریم خان پس از سرکوب کردن مدعیان قدرت و سرکشان فراغتی یافت و شیراز را به پایتخت برگزید لشکری در حدود 45 هزار نفر در شهر نگه داشت . تا زمان وفات وی این سپاه باقی بود .
- 5- کریم خان خود فرماندهی سپاه را بر عهده داشت و جیره و مواجب آنها را خود پرداخت می کرد

### اقدامات عمرانی و رفاهی کریم خان زند

آنچه راجع به اقدامات عمرانی کریم خان می دانیم راجع به شیراز است وی که این شهر را به دلایل مختلف آب و هوایی به پایتختی انتخاب کرد تمام نیروهای اساسی خود را در جهت عمران و آبادانی شهر کوشا کرد .

1- اولین اولویت برای خان زند توجه به وضع دفاعی و امنیتی شهر بود بدین ترتیب دور تا دور آن را دیوار کشید .

2- برای حصار اطراف شهر شش دروازه ساخت :

- 1 . دروازه باغشاه
- 2 . دروازه شاه میر حمزه
- 3 . دروازه سعدی
- 4 . دروازه قصابخانه
- 5 . دروازه شاه داعی
- 6 . دروازه کازرون

3- از دیگر بناهای اداری و دولتی که در شیراز ساخته شد

1. ارگ کریم خان
2. دیوان خانه
3. میدان بزرگی به نام توپخانه
4. بازار
5. مسجد
6. حمام
- 7 . باغستانهای زیبا

4- کریم خان در زیبایی و تمیزی شهر نیز کوشید و خیابانهای شهر را سنگفرش کرد .

5- از دیگر اقدامات عمرانی کریم خان در شیراز این موارد است :

- 0 ساخت پل دروازه اصفهان
- 0 سیل بند رودخانه خشک شهر
- 0 بنا و مرمت باغ های زیر :
- باغ نظر
- باغ جهان نما
- حافظیه

- سعدیه  
- مقبره شاهچراغ.

6- تمام بناهای کریم خان در شیراز بناهای کریم خانی یا مجموعه وکیل یا زند مشهور شدند .

7- کریم خان برای احیاء صنایع و حرف کوشش زیادی کرد ا زاین رو کارخانه های شیشه سازی و چینی سازی را در شیراز بر پا کرد

ویژگی های معماری عهد کریم خان زند

اگر چه کریم خان در دوران فرمانروایی خود در شیراز بنا ها و ساختمانهای زیادی به تقلید پادشاهان صفوی ایجاد کرد اما بناهای عهد صفوی هیچ کدام عظمت و استحکام و اهمیت و اعتبار به بناهای عهد صفوی نمی رسد و معماری این دوره نماینده تنزل هنر کاشیکاری در آن روزگار است

بازرگانی ایران در عهد کریم خان زند

فرزند فتحعلی خان قاجار بود در هنگام کشته شدن پدرش بدست نادر دروازه ساله بود و در تمام مدتی که نادر حکمرانی می کرد در صدد انتقام بود1- کریم خان در طول زمامداری خود به اهمیت تجارت و گسترش روابط تجاری و بازرگانی داخلی و خارجی توجه داشت .

2- حکومت نابسامان و پرآشوب وی اجازه توسعه و تکامل وضع تجاری ایران با جهان خارج را نداد .

3- یکی از دلایل انتخاب شیراز برای پایتختی و ایجاد امنیت و نظم در آن توجه کریم خان به مسائل تجاری و اقتصادی بود .

4- کریم خان به محض استقرار در شیراز بانمایندگان و سفرای مختلف اروپائی در امر تجارت و بازرگانی شروع به همکاری می کرد .

5- در زمان کریم خان بسیاری از تاجران اروپائی در شیراز تجارتخانه و کاروانسرا داشتند .

6- در دربار کریم خان یک تاجر انگلیسی و شصت (60) تاجر هندی مشغول فعالیت بود .

7- بنای بازار بزرگ وکیل امکان توسعه تجارت و بازرگانی را بیشتر کرد .

8- محصولات تنباکو ، تریاک کازرون میوه های خشک شده شیراز ، عرقیات شهر علاوه بر ابریشم وادویه از مهمترین محصولات صادراتی این دوره بود